

1. UVOD

U okviru stvarnih prava svojina je najvažnija, jer nosiocu priznaje najšira ovlašćenja na stvari uključujući i pravo raspolaganja. Svojina postoji i koliko društveni odnosi uopšte, samo se u zavisnosti od stepena razvoja društva javlja u različitim oblicima. Tako je rimsko pravo poznavalo kolektivni i privatni oblik svojine. U rimskom društvu svojina se nije odnosila samo na stvari, već i na lica, prvenstveno robovima, zatim kao vlast pater familiasa nad članovima domaćinstva.

Koncept svojine koje je izgradilo rimsko pravo je napušteno u srednjem vijeku pa dolazi do ponovnog uspostavljanja kolektivne svojine što je bilo u skladu sa strukturom i organizacijom srednjovjekovne feudalne države. Kolektivna svojina pripadala je kolektivu, a svako je imao ograničena prava na stvari i mogao je preduzimati samo one radnje na koje je ovlašćen od strane višeg feudalca, koji je takođe nametao razna ograničenja koje su pojedinci morali ispunjavati. U 19. vijeku dolazi do značajnih reformi u obliku građanskih kodifikacija koje ponovo prihvataju individualnu svojinu kao osnovni oblik svojine. Individualna svojina je kasnije je opet odbačena u zemljama u kojima je uspostavljen socijalistički poredak, gdje se kolektivna svojina označavala kao društvena, narodna i sl.

Kod nas su načini sticanja prava svojine propisani Zakonom o stvarnim pravima Republike Srpske¹, (u daljem tekstu ZSP), koji donosi niz novih rješenja u odnosu na ranije zakonodavstvo i predstavlja jedan od najznačajnijih dokumenata te vrste donesenih u procesu tranzicije sa socijalističkog pravnog modela na novi pravni sistem koji treba u što većoj mjeri da bude u skladu sa modernim zakonodavstima razvijenih zemalja.

¹ Službeni glasnik RS, Br. 124/08, 58/09, 95/11.